

A tervező művészek dolga, hogy megoldják a feladatot úgy, hogy a tervezetük teljesen eredeti, magyaros jellegű, célszerű és emellett a művészi ízlésnek megfelelő legyen. A pályázat föltételei a következők:

1. Tervezzenek iparművészeti apróságokat, ú. m. használati és dísz tárgyakat, amelyeket nagy mennyiségben, olcsón, esetleg háziiparszerűen is lehet előállítani. Ezek a tárgyak arra valók legyenek, hogy a Magyarországon megforduló idegenek azokat mint jellemző, ötletes és ízléses emléktárgyakat vásárolhassák.

2. A tervezet tárgyát és anyagát (fa, fém, bőr, cserép stb.) a pályázó szabadon választhatja.

3. Pályázni lehet természetnagyságú rajzzal, plasztikus mintával vagy akár magával a kész tárggyal.

4. Pályadíjjal a M. Iparművészeti Társulat egy 300 koronás és két 150—150 koronás díjat tűz ki. Ezenkívül megvásárolja vagy esetleg egyes vállalkozóknak megvásárlására ajánlja a kítűzött feladatnak legmegfelelőbb pályaművet.

5. A pályázat titkos. Ennélfogva a pályázó lássa el pályaművét valamely jellegével, s ugyanezzel a jellegével ellátott zárt borítékban csatolja nevét és lakása címét.

6. A pályázaton csak magyarul tudó magyar állampolgár vehet részt.

7. Amennyiben a pályázat bíráló bizottsága a pályadíjnak kiadását bizonyos föltételhez kötné, pl. hogy azt tervezője gondosabban dolgozza ki, vagy rajta valamely módosítást tegyen, akkor az illető pályázó köteles a bíráló-bizottság kívánságának záros határidő alatt megfelelni, ellenkező esetben a pályadíjtól esik.

8. A pályaműveket f. évi szeptember hó 28-áig kell beküldeni a M. Iparművészeti Társulat igazgatóságához.

9. A pályázatot a M. Iparművészeti Társulat állandó bíráló-bizottsága dönti el, mely a szükség szerint két meghívott taggal kiegészítheti magát.

10. A pályadíjjal jutalmazott, valamint a Társulat részéről megvásárolt tervek tulajdonjoga, beleértve a korlátlan sokszorosítási jogot is, a M. Iparművészeti Társulatot illeti meg.

11. Valamennyi pályaművet a Társulat legalább három napig kiállítja az Orsz. Iparművészeti Múzeumban. Kelt Budapesten, 1908 június havában.

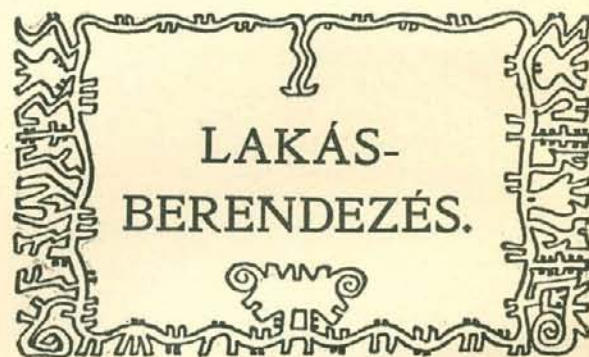
A MAGYAR IPARMŰVÉSZETI TÁRSULAT
ELNÖKSÉGE.

PÁLYÁZAT KOSSUTH LAJOS SZOBRÁRA.
Debrecen sz. kir. város közönsége a Debrecenben felállítandó Kossuth-szobor tervezésére és kivitelére pályázatot hirdet, amelynek részletes feltételeit lapunk hírdetési rovatában közöljük.

A HALMOS-FÉLE ex-libris-pályázaton szerepelt pályaművek közül többet márciusi füzetünkben mutatunk be. Ezek egyikét (a 75. oldalon lévőt), melyet névtelenül közöltünk, Reitzer Jenő festőművész tervezte.

PÁZMÁNY SÍREMLÉKÉNEK PÁLYANYERTESE.
Pázmány Péternek a pozsonyi dómban emelendő síremlékére, amelynek költségeit teljesen Fraknói Vilmos

püspök vállalta el, már tavaly hirdetett pályázatot az Országos Képzőművészeti Tanács. Akkor a pályadíj eldöntetlen maradt. Most azonban sikerrel járt. A síremlék egyszersmind tárgya a nagy római művészi díjnak is. Az Országos Képzőművészeti Tanács báró Forster Gyula elnöklésével most döntött a Fraknói Vilmos püspök által alapított római nagy művészeti (Pázmány emléke) díjak sorsa fölött. A tanács a szobrászati díjat Riegele Alajos pozsonyi származású fiatal szobrászművésznek, a két festőművészeti díjat pedig Szmigelszky Oszkár és Coulin Artur festőművészeknek ítélte oda.

A MŰHELY KIÁLLÍTÁSA. Amikor e sorokat olvasák, a fiatal gárda bemutatkozása megtörtént, a Műhely kiállítása bezárult. Az interióroket széthurcolták s nekem nincs tulajdonképpen más dolgom, mint elméledés a látottak felett, az eredménynek összegezése.

Ezt a kiállítást a kritikusok kétféleképpen tárgyalták. Az egyik rész vállveregető jóindulattal, a másik rész, az üzleti konkurrencia szempontjából, elfogúit szemmel. Természetesen egyik mód se lehet helyes. Az első a komolyság rovására esik, a másik nélkülözi a kulturának a kritikához is joggal megkövetelhető fokát.

A Műhely kiállítását csak komolyan lehet tárgyalnunk, mert tagjainak legnagyobb része az Iparművészeti Társulat különböző kiállításain kiállította a tűzpróbát, igen soknak közülök művészi múltja van, amelyet megtagadnunk nem szabad, de nem is lehet. Ennek a tudásával azután neki indulhatunk a szemlélődésnek.

A világ minden modern műhelye kereskedelmi szervezet, amely a reális élet talaján mozog, nem mindenáron újjító, ám az a célja, hogy a modern lakás problémáját művészi tervek nyomán, jó anyagból készült becsületes munkával, aránylagos olcsóság mellett közelebb hozza a megoldáshoz. Ennek a megoldásnak a sikere azután függ a műhelyek tökeerősségétől, az igazgatás energiájától, a művészek kvalitásától, a munkások tudásától, meg a társadalomtól. Ezek a feltételek a Műhelynél csak részben vannak meg.

A nagy töke bármennyire fontos is, nem nélkülözhetetlen akkor, ha van olyan publikum, amely megjött a „180 forintos tömörfa bútorok“ hazájából. De megjött-e? Nem, tehát szükségünk van energikus, üzleti szempontból is elsőrangú igazgatásra, amely minden erejével iparko-

dik összeköttetéseket szerezni s kiállításokon csak feltétlenül elsőrangú alkotásoknak ad helyet. Más szóval beteg kísérletektől megtagadja az egészséges levegőt. Tisztelettel meg kell állapítanom, hogy ez nem történt meg. Nem történt meg azért, mert láttam textil technikával készült cserepeket, amelyek folytak s amelyeknél teljesen mindegy volt, hogy fejjel felfelé állanak-e, vagy ellenkezőleg. Láttam anyagbeli pazarlással készült tányérokat, amelyeknek tudnillik az anyaguk kitűnő volt, művészi tervük a dekoratív művészet szempontjából zavaros, értelmetlen, értéktelen, röviden: rossz. Láttam üvegpéldányokat, amelyek állítólag realizálандók lesznek. Én lehetetlennek tartom, hogy olyan dolgokat, amelyek csak a Jugendstil idejében születhettek, ma, az anyagszerűség korában, a használhatóság arcú-ütésére megcsináltassanak, hisz' nekünk nem az a célunk, hogy rontsuk a közönség nehezen emelkedő kultúrívóját... Ezekből — azt hiszem — elég világosan látszik a kiállítás rendezésének nem kielégítő volta. Nem volt megfelelő akkor sem, amikor az egyik legtalentusosabb fiatal magyar piktornak a képét mások javára az előcsarnok helyiségében helyezte el, ahonnan a közönség rögtön az interiőrök felé sietett s így alig vette észre... Szóval a magunk és epigonjaink előtérbe toléása nem ildomos, amellet erősen az üzlet — a mindenáron való üzlet — jegyében született dolog.

Művészek kvalitása szempontjából a kiállítás színvonalja hullámzik. Fehérkúti és Dósa bútoraitak nagyon erős tektonikus tudással, a térkihasználás elvének lehető keresztülvívésével tervezték. Jó bútor valamennyi alkotásuk, komoly munka, meg is vették őket. Fém tárgyaink ötletek és, ami fő, anyagszerűek. Lakatos Artúr tektonikában határozottan gyengébb, nappaliját azonban színben finoman összehangolta. Ez a finomság segítségére van azután a gyengeségek elpalástolásában. Ilyen gyengeség az anyagpazarlás, a bútoroknak, evvel kapcsolatos, aránylagos nehézségük, a berendezés lombfűrész technikája, az írótabla használhatatlansága, hogy a hálószoza hibáit ne is említsem. Lakásberendezésen kívül bőrmunkákat is tervezett Lakatos, meg cserepet. A bőrmunkák közül különösen azok a jók, amelyekben nem szerepel a figurális rajz, a cserepek azonban egyáltalán nem sikerültek. Nem csoda. A sikerhez szükséges a technika ismerése is.

Elsőrangú művészet a Dekáni Árpádé. Amit csipkés takaróban, függönyben, berámázott mintákban produkál, az lehetetlen, hogy gyönyörűségére ne legyen az embernek. Elsőrangú művészi terv, a technika brilliáns ismerése, összetalálkoztak, nélküle hiányos lett volna a kiállítás... Tarján és Paárnak a vitrinái gondolkodóba ejtenek. Az egyikben antik ékszerek utánzásai vannak, amelyeknek művészeti szempontból nincs semmi értékük. A modern ékszerek, cukorkatartók stb. szekrénye színvonal szempontjából kevert. Jó technika hol logyatekos, hol értékes — bár eredeti — tervvel ölelkezik. Valahogy nincs bennük egyéniség s ahol van, mint például a Mester Jenő plakettjeiben, arról az abszolút rosszasága miatt nem érdemes beszélni... Made in France, England and Germany... Múhíts Sándornak falfestésel nem sikerültek,

annál finomabbak az üveglakái, ékszerartói. Erős, nagy talentum, aki mindenbe belefog, de nem mindig sikerrel. Dekoratív falfestés szempontjából határozottan legérdeke-
sebb, legegényibbb Tátray Lajos, akinek néhány pikturája is szerepel az interiőrök belsejében. Ugyancsak ő volt a magánképtár tervezője is.

A Múhelynek sok piktör és grafikus is segítségére sietett. Az örökké fiatalok és a tényleg fiatalok, akik közül különösen Gulácsy és Rudnay válnak ki. A Gulácsy lélekkel átítatott, melankólikus pikturái és rajzai s a Rudnay forrongó erővel teli alkotásai fogtak meg leginkább. Nagyon artisztikusak a Thoroczka (Vigand) Ede terveit, ez a jeles művész, mint grafikus is megáll a helyén... Pásztor János néhány erős szobrot küldött a kiállításra. Hátra volna még az iparosok szerepének bírálása s az interiőrök hatásának megállapítása ugye-
bár?... Merem állítani, hogy iparosaink — a kassai javító-
intézet faipari osztályának kivételével — olyan munkát végeztek, amelyről csak elragadtatással emlékezhetem meg. Mocsai József, Hosszú István a fabútoroknál, Imregh Pál a műlakatosságban, Bobitsch Arthúr az installáció elkészítésében és festésében, Zamkovszky és Peterka kárpitosságban, Mayböhm Károly az üvegfestésben remekeltek. Annyira elsőrangú ezeknek az embereknek a szereplése, hogy a kiállítás sikere elsősorban nekik köszönhető. Meg vagyok róla győződve, hogy végzett munkájuknál jobb külföldön sem akad...

Az interiőrök összehatásával végzem a dolgomat... Ahhoz, hogy egy szobának hangulata legyen, kell, hogy színben, vonalban, felfogásban és művészeti nívóban harmonikussá váljék. Ez nem sikerült, mert nem egymáshoz való emberek kerültek össze. Ezért volt nyugtalan a szobák belseje, ahol bútor, kép, szőnyeg, szobor civódtak egymással.

A kiállításnak megvolt a közönsége s anyagi eredménye is kielégítő. Ha erősebb mértéket, józan önbírálatot alkalmaz a Múhely, lehetetlen, hogy a benne rejlt kvalitások virágvázá ne tegyék.

MARGITAY.

WERNER SOMBART, akinek neve a társadalmi és gazdasági irodalomban utóbbi időben nálunk is ismeretesebbé lett, a C. Gurlitt szerkesztésével »Die Kultur« gyűjtőnév alatt megjelenő monografiaszerző kiadvány 26/27-ik kötetében fenti címmel a művészi iparról és annak a kultúrában elfoglalt helyéről, illetőleg a kettőnek